

Družbi sv. Cirila in Metoda je na srci naše nedolžne dece dosleden šolski napredek; zato že — ko bi družih vzrokov ne bilo — se bode v slovarju družbe sv. Cirila in Metoda beseda „razdor“ tudi v naprej zvala „sporazumljenje“; in beseda „prepir“ se naši družbi glasi „mir“. (Dobro! odobravanje!)

Tacega postopanja v naši družbi smo, dragi, dolžni svojemu Bogu; svojemu cesarju in svoji domovini: zato bo tudi — in tega smo si svesti vsak trenutek — blagovala tako dosedanje in tako zanaprenje delovanje družbe sv. Cirila in Metoda — cerkev, država in domovina. (Splošno odobravanje! Živio-klici.)

Naši dopisi.

S Krnice dne 25. septembra. (*Požar. Zahvala blejski požarni bramb.*) Včeraj popoldne vpepeljena sta bila pohištva Žagerjevo in pa Mlinarjevo, prvo last Jan. Poklukar-ja, drugo last Jan. Hudovernika, vsled igranja nesprevidnih otrok. Oba gospodarja odpeljala sta se popoldne po opravkih v Lesce, drugi ljudje bili so na polji, vsaka hiša imela je samo po enega ženskega varuha. Otroci igrali so pred mlinarjevim podom in Sletni mlinarjev dečko zapali izmed špranje štrlječo bilko, malo trenutkov po tem bilo je prvo in takoj tudi vsa druga poslopja v plamenu. Dolgo nikogar ni bilo, da bi bil mislil na rešitev in gasenje.

Ko je dim in bitje plat zvona naznanjal požar, hiteli so ljudje na pomoč in kmalu prihitela je na pomoč mala brizgalnica iz Radovne in iz Gorjan, kmalu tudi Blejska gasilna bramba, potem še le se je pričelo gasenje ostalin, reševala se je lesenina krog hiš, pred še živino, deloma skušalo se je rešiti imetje iz hiš, in ko sta došla še gospodarja z Lesec, rešilo se je mnogo draga imetja, kar ni bilo že poprej vpepeljenega.

Pogorelo je vsega 8 poslopij večinoma do tal tako hleva, kleti in žaga. Zgorelo je troje prasičev in dvoje konjske živine, mnogo obleke, perila in več kosov domačega platna. Žagarju rešila se je k sreči, pa z veliko silo, nova hiša. Zavarovanje velja pri prvem gospodarju 1600 gld. pri drugem pa 1000 gld.

Požarni brambi blejski, kateri na čelu je bil blejski župan gospod **Malner** sam in občinski tajnik **Žumer**, poleg teh neustrašeno delujočim brambovcem in pa dobrim sosedom, gre največja zahvala, da se je pri tej nesreči še mnogo vrednosti rešilo. Ponesrečila sta me naprosila, da to zahvalo javno izrekam.

Z Gorice (*O zborovanju političnega društva „Sloga“*) piše „Soča sledeče:

Dne 4. t. m. predlagal in potrdil je odbor društva „Sloge“ imenik društvenikov in določil, da bo dne 22.

pr. m. ob 10. uri zjutraj občni zbor. Še preden je predsednik „Sloge“ dne 6. pr. m. razposlal društvenikom vabilnice k občnemu zboru, ki so bile ob enem tudi vstopnice v prostore slovenske dekliške šole, v katerih se je imelo vršiti tajno občno zborovanje, dobili so nekateri društveniki, katere dr. Gregorčičeva stranka poprej še ni vtegnila zase pridobiti, poziv, da naj se seje vdeležujejo, oziroma dr. Gregorčiču pooblastila dopošljejo. Agitacija v političnih borbah, — ako smemo izvolitev predsednika „Sloge“ k temi prištevati, — je bila in bo; sredstva pa so včasih manj hvale vredna. Tako imamo pred seboj poziv društveniku, v katerem se pisatelj prizadeva, že kedaj pozabljeno mrženje do osebnega prijatelja g. vit. dr. J. Tonkli-ja na novič zbuditi, in na ta način njegov glas pridobiti. Res gg. nasprotniki ostali so mož beseda, da hočejo gosp. vit. dr. Tonkli-ja strmoglaviti, in počitnice so znali dobro izkoristiti, — vsaj se na sredstva ni treba ozirati.

Na dan volitve pred zborovanjem bilo je nekoliko besedičenja zaradi domnevnih društvenikov, češ, da vabilnic niso prejeli. Ali dokazano je bilo precej, da jih odbor kot društvenike ni priznal. Tudi so nekateri bili nejevoljni, da so volilnice ob enem tudi vstopnice, brez katerih vhod k zboru ni bil dopuščen. Da je bila ta naredba umestna, moramo žalibog pripoznati, ker vskjub tajne seje razlegali so se živioklici na dvorišču med preštevanjem glasovnic, še preden je bil izid izvolitve predsednika razglašen. Da bi bil uhod vsakemu prost, bi bilo pač težko zabraniti vsako neprilичnost.

(Konec prihodnjič.)

Iz Ljubljane. — Iz deželnega odbora. V ponedeljek dne 29. septembra zboroval je deželni odbor ter je med drugimi sledeče sklenil: Vstrežaje dopisu deželnega šolskega sveta, bode v prihodnje izrekel svoje mnenje glede ustanovitve novih in razširjenja ljudskih šol še pred, kakor o tem sklepa deželni šolski svet. Naznanilo vladino, da je razpisala državno ustanovo za slovenščino zmožne doktorje z d r a v n i š t v a, ki hočejo obiskati operacijski dveletni tečaj z letnimi 240 gld. jemlje se naznanje in deželni odbor predložil bode deželnemu zboru nasvet, da se tudi na račun dežele v popolnjenje one državne ustanove dovoli za dve leti ustanova letnih 350 gld. Sklepu o razširjanji nemške ljudske deške šole v trirazrednico se pritrdi. Občini Piava Gorica obljubi se za prihodnje leto ena Franc Jožefova ustanova. Zaradi zgradbe dveh hiš za stanovanje prisilniškim paznikom, sklene se posebni predlog do deželnega zbora. Zaradi oddaje baron Wurzbach-ovih ustanov za invalide, sklenejo se predloga za patrona. Na dalje oddajo se 5 sirotinske ustanove za Lichtenturnov zavod. 10 ustanov za Marianišče in 11 ročnih sirotinskih ustanov. Vsled ogledovanja in posvetovanja

nahaja. Največja nadloga diggerjem v teh krajih pa so neizmerne množine selečih murnov. Ni ga kota, ni ga mesta, kamor bi človek glavo položil, da bi ga te živalice ne nadlegovale. Povsodi jih je dosta, kar mrgoli od njih, tudi na človeka se spravijo. Bil sem priča takemu dogodku. Blizu reke so kopali štirje Holštinci; eden je bolan ležal v stanu. Ker je bila perilnica zlata skoro angleško miljo daleč od stana, odhajali so vsakega dne zjutraj tje in zvečer še le so se vračali domov. Nekega dne po storjenem delu vrnejo se domov in najdejo svojega bolnega druga na postelji pokritega s samim murni. Koj začno murne z njega grebsti, bolnik se ne gane, začno ga tresti, ali bil je mrtev. Ujedla ga je ogromna množina murnov, katerim se ni mogel ubraniti.

Ta kraj gre k provinciji canterburškej. Kakor je Amerika razdeljena na države in Avstralija na kolonije, tako se deli Novi Zeland na provincije. Tukajšnje okrožje nazivajo domačini „Kanerie.“ Veliko pogorje, ki se vleče od juga po vsem Novem Zelandu, ima v tej provinciji najvišje vrhove in se naziva južne Alpe. Mej temi gorami je zlasti očiten Mount Cook, ki je z večnim snegom odet. V gorah je mnogo jezer in bistic, v vodah pa živi izredno mnogo jegulj.

Dva mesec sem se pomudil v tej krajini, potem sem sklenil, da pojdem dalje na sever v provincijo Nelson, najlepšo krajino Novega Zelanda. Zloživši svoje reči sem se poslovil od drugov in se spustil sam k morskemu bregu od koder je vodila edina cesta na sever. Povsodi po bregu so ležali ostanki razbitih brodov in mnogo vsakojake robe, katero je voda na breg izmetala. Prebrodivši napeto Taramakau sem prišel k reki Grey, ki loči provincijo Canterbury od Nelsona. Ob tej reki stoji mesto, v katerem stanujejo sami trgovci, kajti v okolici dela na stotine diggerjev.

Šel sem pogledat glavno mesto Nelson. Vsa provincija ima 10.000 duš, 5000 jih gre na mesto in okolico. Podnebje je prijetno, nebes jasen, in zemlja jako rodovita, zato Nelson „vrt“ Novega Zelanda nazivajo. Zlata je tu tudi dosta, največ ob reki Aorere, kjer sta že 1857. l. nek trgovec nelsonski in nek digger avstralijski zlate žile osledila. Nelson, kjer je 1842. l. prva ladija z izselniki pristala, ni veliko mesto, ali ima jako lepo ležjo. Krog in krog se širijo prijetni vrtovi z žlahtnimi hruškami in jablanami. Z juga drži pot k bogatim premogovnikom. Mesto samo ima ugledne hiše in dva mosta. V okolici stanuje mnogo Maorov, prvotnih stanovnikov, ki imajo tu urejena stanovanjšča in svoja zemljišča. Otesani so bolje od samih doselnikov, pa tudi marljivi so. Ukvarjajo se s poljstvom, z lovom, ki pa jim radi nedostatka divjačine ne vrže dosta.

Ko sem se odpravljaj v Auckland, nenadoma se mi ponudi priložnost, da morem za malo ceno pogledati tudi v provincijo Otago. Ker sem imel dovelj časa in me sploh nič ni zadrževalo, sprejel sem ponudbo in šel. Glavno mesto te provincije je Dunedin, stoji ob plovnej reki, ima izborna пристanišča, znatno trgovino in obrt-

nost, in dosta krasnih poslopij. Ves kraj je gorat, ali lesov nima dosta. Po lesu se rede prašiči, katere je tu kapitan Cook, ko je 8. oktobra 1769. l. pristal na pobožju Novega Zelanda, pustil s tega namena, da bi se zaredili, in bi divjakom ne bilo treba po človeškem mesu gledati. Res so se prašiči zaredili, in še dandanes vsak Maor s spoštovanjem in hvaležnostjo omenja moža, ki ga je previdel s prašiči, krompirjem in zelenjavo, in tako konec naredil ljudožrstvu. Žal, da je zaupanje in spoštovanje do belcev kmalu ugasnilo radi surovosti francoskih kapitanov, kateri so z domačini nezaslišano grdo ravnali, in tako povzročili poznejše hude prepire in poboje.

Tudi v tej provinciji stanujejo mnogi Maori in se ukvarjajo s poljstvom, živinarstvom, trgovino in obrtom. Ali vkljub temu, da jih Angleška na vso moč, čuva, vendar čedalje bolje izumirajo. Maori so postavli, lepo rasli ljudje, in imajo nekaj prijetnega v govorjenju in vedenju. Tetovanja še niso opustili, zlasti rade se tetujejo ženske. Vse vedenje Maorov pa pokazuje nenavadno otožnost. Tudi so vrli kristjanje in dobro poučeni. Radi pripovedajo svoje domače pravljice in bajke. Vestlo praznujejo nedelje in praznike, in ne dovolijo ti take dni niti potovati. Obleko si krojijo z novozelandskega lanu, ki po vsem Zelandu raste. Lan ta podelavajo domačini na razne načine in v razne svrhe; žene pletó z njega tudi košare, konopce in razne izgrače, z vlaken pa predejo robo za rute, plašče, odejo itd. Deca pije iz bogatih cvetov medeni sok, in stari Novozelandčan z veliko slastjo živeči mlado perje mesto tobaka.

Ko sem nek pot hodil po lesu, naletel sem po naključju na tropo domačinov pri ognju. Nekateri so imeli puške, nekateri tomijake in kratko kopje. Ker jim s početka nisem zaupal, ogledal sem, da jim pred kot pred pridem izpred očíj. To pa jih je zelo užalilo. Vzdignili so se nekaterniki, tekli za menoj in klicali po angleški: „Ne ogibajte se nas, saj smo prijatelji in kristjanje!“ Ne po pravici povem, da me je njihova uljudnost in gostoljubnost na vso moč presenitila.

Vsi drugačni pa so Maori po mestih. Klatijo se po ulicah vsi zamazani in raztrgani, in raje stradajo, kakor da bi šli delat.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Gorice. (Dalje in konec.)

Ob določeni uri odpre gospod predsednik zborovanje s tem, da predstavi g. vladnega zastopnika c. kr. okrajnega komisarja Lasciaca ter pozdravi navzoče društvenike v daljšem nagovoru, v katerem stvarno razloži, zakaj da ni bilo 1889 leta občnega zbora in pojasni razloge, zaradi katerih se ni sklical izvanredni občni zbor „Sloge“, katerega je zahtevala letos vloga z 35 podpisi. V tem pojasnilu je najbolj opozarjal, da § 13. društvenih pravil tirja, da izvanredni občni zbor mora predsednik sklicati,

kadar to zahteva 30 društvenikov, ki imajo ob enem naznaniti dnevni red zahtevanega izvanrednega občnega zbora. Zgodilo se pa ni ne eno, ne drugo, ker od 35 podpisanih, 4 že poprej niso bili vpisani, od drugih 31 ostalo je stalnih samo 17 društvenikov; — vloga pa o dnevnem redu nič ne omeni. — Na to povabi g. predsednik gospoda denarničarja, da naj poroča o društvenem gospodarstvu od zadnjega občnega zbora do danes.

Poročilo gospoda denarničarja, deželnega računarja Jegliča, kaže vključ majhnemu številu društvenikov in vključ temu, da društveniki večinoma niso redno vplačevali letnin, preostanek nad 200 gld. v gotovini. Na poziv gospoda predsednika, ima li kedo kaj ugovarjati proti poročilu gosp. denarničarja, oglasi se č. gospod B. Grča, župnik v Čepovanu, ki sicer z mirno besedo ali toliko bolj zbadljivo, očita odboru oziroma vit. dr. Tonkli-ju nedostatnost, da se podaja račun za dve leti skupno, mesto za vsako posebej, da bi moral biti preračun ravno tako točen za vsako leto in da bi bil moral odbor društvu odvzeti breme za vzdrževanje otroškega vrta in dekliške šole s tem, da bi bil postavnim potom prisilil mesto, da vzdržuje ta dva zavoda. Gosp. predsedniku pač res ni bilo težko te ugovore ovreči. Posebno glede tretje točke bi ne bili nikdar mislili, da gg., ki so gosp. župniku ugovor poverili, več ne pomnijo osode društva „Edinost“, ki se je potegovala v zahtevanem smislu za osnovo slovenske šole v Trstu za slovenske otroke.

Vriva se nam tu še misel, kako je li mogoče, da nijeden društvenikov ni imel besede priznanja odboru, da ne rečem predsedniku, ki je, brez da bi vpisani društveniki plačevali redno letnine, z 200 gld. za 1888 in za 1889, z 300 gld. državne podpore, toraj 500 gld. za dve leti, vzdrževal dekliško šolo in otroški vrt; stroški znašajo samo plače učiteljicami 1100 gld. na leto in sicer: vrtnarici 300 gld. I učiteljici 450 gld. II. učiteljici 350 gld. Omeniti nam je pa še, da se plačuje najemščine za stanovanje letnih 300 gld. služabnici letnih 60 gld. Kje pa so zneski za kurjavo, snaženje itd. Mirno in koristonosno delovanje gosp. predsednika zdi se nam vsaj toliko vredno, kakor mesečne odborove seje, zaradi katerih se je gosp. dr. Al. Rojec toliko razgrel, da bi bili že zarad prizora pred predsednikovo mizo morali obžalovati, ko bi bila seja javna. Več o tem edino iz spoštovanja do naslova „slovenski deželni poslanec“ ne zapišemo.

Kedo se bo toraj čudil, da so društveniki, ki še niso pozabili, komu da se ima osnova otroškega vrta in dekliške šole zahvaliti, zapustili zbornico po razglasenju izida volitve predsednika „Sloge“. Pisec teh vrstic oddal je volilni listek pri volitvi novega odbora zaradi tega, kar se nekdo ni sramoval rabiti izraza pri odhodu nekaterih: „das ist feig!“ t. j., ste res tako mevžasti! Po njegovem izgledu, ker so besedo slišali, ravnali so tudi drugi, ki niso bili še odšli.

V.

Z Dunaja dne 30. septembra. (*Razstava ameriških trt.*) Že nekaj čez 10 let je tega, kar tlači uboge vinčarje kužna trtna uš. Znano je, da se je ta gnjusobna žival prvič prikazala v Klosterneuburgskem okraji (kako je ta žival v ta kraj prišla, je tudi znano) a ko je pokončala najboljše lege po krajih Klosterneuburga, Nussberga, Grinzinga, Gumpoldskirchna, Pfaffstättena, zletela je grdoba več milj dalje v zelo rodoviten kraj Retz, zanesla je samo legam okoli Brünske ceste in pa tam gori vinograde pri Kremsi ob donavi, ker tam proti zahodu je nekaj trji les.

Naj več škode naredila je trtna uš okoli Korneuburga. Cele lege vinogradov, katere so najboljše vino rodile na celém avstrijskem, so uničene. Od enega koščeka vinograda je živela cela vinarska družina v tej blagoslovljeni deželi. Vincar, kateri je nekaj svojega vina točil, mogel si je kravo držati, nosil je tudi kaj sadja v bližnje mesto, tako je dobro preživel sebe in svoje, a sedaj opešal je revež, kajti izpulili so mu vinograd ko se je prikazala trtna uš in naš pridni vincar mogel je prodati hišo in zemljišče meščanu, kateri si je tam sezidati dal moderno vilo in naš vincar je še k srečnim šteje, ako je dobil pri tem gospodu službo hišnega oskrbnika. Pa kaj, tik Dunaja se še izhaja, če vincar kaj družega posadi v zemljo, iz katere so mu trte izdrli, paradeis, krompir, nekaj zelenjave in je postal tako vrtnar, kar ga tudi lahko živi. A vse drugače bode se godilo vincarju tam gori po okrajih Haugsdorf, Retz, Ober-Hollabrunn ako mu vinograd izpulijo, kajti tisoč družin preživelo se je samo z eno do dveh četrтин vinogradov, ako je zraven že od grajščaka v najem vzel eno ali dve orali niv, si je tudi kravo držal.

Da vinoreja ne opeša, storilo se je že mnogo na Niževavstrijskem. Deželni odbornik grof Konstantin Gatterburg se je potrudil vinorejcem pokazati, kakošni uspeh povzroči požlahtnenje ameriških trt z vsakovrstnimi našimi sortami. Razstava v rotundi obsega samo požlahtnene trte po Niževavstrijskem. Razstavljene so razne vrste požlahtnenih trt v piskrih z mahom pokritih. Nekateri imajo po 20 grojzdov. Najlepše je razstava deželne vinaršeske šole iz Korneuburga. Razstavila je popolno vinsko lego ameriških samih in vsake sorte požlahtnenih ameriških trt z našimi, vse v loncih z mahom pokritih. Res, da zdi se človeku, ko ogleda te hvalevredno razstavo, kakor da potuje tam med vinogradih, kajti vidi tu razločno, kake pridelke nosijo nepožlahtnene in požlahtnene ameriške trte in srce mu od radosti bije, da sme upati marljivi vinorejce, da bode se mogel še naprej truditi na zemlji, katero mu so prededji zapustili.

Modeli vsakovrstnih požlahtnenih metod, orodje za požlahtnenje, plani za lego ameriških trt, fotografije posebno lepih tri, zalšajo stene sob, v katerih so razstavljene trte z sadjem. Uljudno povabim Vas dragi mi vincarji, da si vse to ogledate kmali, kajti 15. t. m. je konec razstave.

Govoril sem iz tuje rodovitne in obrtne dežele, a skoraj bi pozabil, da sem tam iz Belokranja doma, kjer tudi vinorejci žive in od katerih se še ministru na Dunaji sanjalo ni. Čast. gosp. vrednik Vam je znabiti znan ta kraj. Gotovo Vi niste bili še tam, akopram nimate daleko — a težavno je tam priti, kajti železnice nimajo, cesta Vam je prestrma, voznik bi Vas preveč stal. Da se Vam posreči tam dospeti, ponudil Vam bode marljivi in delavni Belokranjec čašo dobrega vina, a rekel Vam bode: dragi mi gospod, vince po Semičkih in Ručeskij gorah ko vidite je dobro, a mi ga moramo našemu gostilničarju skora darovati, samo da dobimo potrebne novce za davke, kajti nimamo železnice, po kateri bi bilo kupcem mogoče nas iz bele Ljubljane obiskati, ceste so pa prestrmne za težko vožnjo.

Upam, da bode tudi naš Belokranjec enkrat lažje dihal, če nanj ne pozabijo naši neutrudljivi poslanci, da se mu približa dovoljena Dolenjska železnica saj tam do Vrčič ali Kumpmatla.

Prosim toraj uljudno blage možje, ki zastopajo tudi Belokrajino v državnem zboru na Dunaji, da ne pozabijo na ta dosedaj zapuščen kraj, katerega je zapustilo že mnogo družin z mladenči za vojaštvo. Bog pomози! Da ste mi zdravi!

Božidar Jakša — Rožanski.

Iz Ljubljane. — Cesarjev god praznoval se je minulo soboto tudi v Ljubljani sijajno. Vojaštvo je priredilo posebno mašo v nunski cerkvi. Knezoškof pa je opravil slovesno službo Božjo ob 10. uri v stolni cerkvi, v navzočnosti gosp. deželnega predsednika baron Winkler-ja, deželnega odbora in dostojanstvenikov, pa političnih pravosodnih in samoupravnih uradov, kakor tudi mnogobrojnega občinstva. Po končani cerkveni slavnosti, podale so se različne deputacije izreči častitanje pri gospodu deželnemu predsedniku za presvitlega cesarja, za katere so že tudi brzojavno došle cesarjeve zahvale.

— Deželni glavar dr. Poklukar odpeljal se je minulo soboto na Dunaj v več uradnih zadevah, glede katerih je bilo treba dogovora z dotičnimi ministerstvi. Včeraj vrnil se je gosp. deželni glavar zopet v Ljubljano.

— Shod slovenskih poslancev v Ljubljani dne 2. oktobra. Zdavnej že niso se zbrali zastopniki slovenskega naroda, razun državnih poslancev v skupnem shodu, da bi bili skupaj posvetovali vse težnje naroda, kakor se je to godilo 2. dan oktobra v Ljubljani. Na shod vabljeni so bili vsi slovenski in pa istrsko-hrvaški državni in deželni poslanci vsega skupaj 62 zastopnikov. Nekaj gospodov bilo je zadržanih tako, da se je shoda udeležilo vsega skupaj 51 poslancev in to s kranjskega 24, s Štajerskega 6, z Goriškega 5, s Trsta 4, z Istre pa 10 poslancev. Zborovanje pričelo se je ob 10. uri zjutraj in je trajalo do 4. ure popoldne. Skupina iz-

volila si je za predsednika dež. glavarja dr. Poklukarja, za njegovega namestnika pa kanonika dr. Volariča in pa ces. svetnika Murnika. Poročanje o splošnem položaju in pa o politični in pravosodni opravi imel je gosp. dr. Ferjančič, o šolstvu kanonik Klun, o častništvu Hribar. Obširna in glede oblike predlogov živahna bila je razprava o prvi resoluciji, toda po prestanku seje za 10 minut, zjediniili so se vsi predlagatelji, na končno soglasno sprejeto resolucijo.

Razpravljalo se je stvarno tudi obširno o drugih predlogih, ki so se deloma dopolnili in tudi soglasno sprejeli.

Predsednik zbora, ki je začetkom seje prosil zbrane deležnike izogibati se obširnosti v govoru glede na zanimivo in obširno gradivo, na mnogobrojnost deležnikov, bil je koncem seje v prijetnem položaju zbranim izreči gorko zahvalo za lepo soglasje, v katerem so se vršile razprave.

Na shodu soglasno sprejeti sklepi se glase:

„Slovenski in istrsko-hrvatski državni in deželni poslanci, neomahljivo stoječi na temelju svojih narodnih in državnih pravic, izjavljajo, da bodo v državnem in deželnih zborih skupno delovali ter uporabljali vse svoje moči v to svrhu, da se odstanijo krivice, ki se gode slovenskemu in hrvatskemu narodu.“

„Iz člena 19. tem. zak. z dne 21. decembra 1867 št. 142 drž. zak. izhaja pravica zahtevati, da uradi vsake vrste s slovenskim prebivalstvom v slovenskih pokrajinah izključno slovenski poslujejo in se zahteva v ta namen:

a) da vlada imenuje za urade v slovenskih pokrajinah uradnike v govoru in pismu popolnoma zmožne slovenščine, katere znanje imajo dokazati pred redno komisijo višjega sodišča, oziroma namestništva;

b) da vlada tudi sama čuva nad tem, da se oblastva v poslovanji s slovenskim prebivalstvom v istini slovenščine poslužujejo.

Ravno isto se zahteva gledé uradov za hrvatski jezik v Istri.

V pospeševanje in olajšanje tega se zahteva, da se napravi oddelk štajerskega namestništva za Spodnji Štajer po vzgledu onega za južno Tirolsko, da se ustanovi v Ljubljani višje deželno sodišče za slovenske in istrske pokrajine, da se ustanovi v Ljubljani pravniška akademija z vsemi pravicami vseučiliščnih fakultet in popolno pariteto slovenskega in hrvatskega učnega jezika.“

„Opiraje se na ravno isti člen temeljnih zakonov je glede šolstva zahtevati:

a) da se ljudska šola, namenjena odgoji slovenske, oziroma istrsko-hrvatske mladine, povsod vredí na podlagi verskega izpovedanja in z izključno materinim učnim jezikom, da se za njo potrebno učiteljsko osebje pridobi s primerno vreditvijo dotičnih učiteljišč, ter da se šolska

nadzorstvo deželno kakor tudi okrajno izroča le nadzornikom, ki so slovenskega, oziroma hrvatskega jezika popolnoma zmožni.

Ravno isto velja glede obrtnih šol, katerih ustanovitev naj vlada nadaljuje, v prvi vrsti pa naj popolni obrtno šolo v Ljubljani, obrtno šolo v Trstu pa tako preustroji, da se bode nekoliko predmetov podučevalo tudi v slovenskem jeziku.

b) Da se na novo oživetvori gimnazija v Kranji in popolni v višjo gimnazijo, ter da se napravijo slovenske vzporednice razun na gimnaziji v Mariboru, tudi na gimnazijah v Celji, Gorici in Trstu, za hrvatsko mladino v Istri pa da se na novo otvori gimnazija v Pazinu s hrvatskim učnim jezikom, ali pa, da se vsaj napravijo hrvatske paralelke na državni gimnaziji v Pulji.

Vodstvo in nadzorništvo za slovensko in hrvatsko mladino namenjenih srednjih šol, oziroma paralelk, naj se izroča takim ravnateljem in deželnim šolskem nadzornikom, kateri so slovenskega, oziroma hrvatskega jezika zmožni v besedi in pisavi.

c) Deželni šolski svet v Gradcu in Celovcu naj se razdeli v dva oddelka, v slovenski in nemški.

d) Pravica absolviranih srednješolskih dijakov iz Dalmacije in Istre obiskovati vseučilišče v Zagrebu naj se raztegne tudi na mladeniče s Tržaškega, Goriškega, Kranjskega, Štajarskega in Koroškega.

„Zbrani slovenski in istrsko-hrvatski poslanci pripoznajo potrebo, da se objektivno postopanje v tiskovnih zadevah spremeni, in obda s poroštvi v to, da njegova raba ne bode, kaker do sedaj v obče za tiskovno prostost, posebej pa še slovenskim in hrvatskim tiskovinam pogubno.“

Po sklenjenim zborovanju so se deležniki podali na skupno kosilo.

Zvečer priredila so ljubljanska narodna društva na čast poslancem sijajno veselice v čitalnični dvorani.

— Grof Andrej Schafgotsch, dosedanji predsedniški tajnik, ki se je kot trd Nemec v dveh letih v pisavi in besedi slovenščine naučil popolnoma, pozvan je na Dunaj v ministerstvo notranjih zadev. Predsedniško tajništvo v Ljubljani sprejme mesto njega gospod vitez Laschan-Moorlandski. Obžalujoči odhod gospod grofa Schafgotscha, želimo mu še daljnih lepih uspehov vrednih njegovih sposobnosti in njegove značajnosti.

— Shod slovenskih poslancev v Ljubljani zmežal je štrečno nemškim časnikarjem. Članke imeli so gotovo že nekaj dni pred shodom zoper zedinjene Slovenije, in da ti ne pridejo v koš, podtikali so shodu sklep o združenju Slovencev v ono celoto. Ko se je pa pokazalo, da se sklep glasi drugače, morale so pomagati laži. Predolgo so nemški listi čakali na razglašenji sklepov, morebiti bi o tem vedel kaj več povedati celo uradni Correspondenz Bureau!

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Naš cesar še vedno spremlja svojega gosta nemškega cesarja pri lovu na Gornještajarskim, kjer lova vdeležuje še mnogo druge visoke gospode. Na Dunaji pa sedaj vse giblje, deloma zaradi predstoječega deželnega in državnega zborovanja, deloma zaradi deželno-zborskih volitev, katere so bile sklenjene še le včeraj. Zelo zanimive bile so volitve v srednjem mestu, kjer je večina denarnih zavodov, trgovcev i. t. d. in vkljub temu so tukaj dobili kršanski kandidatja okroglo po 1800 glasov nasproti 3400. kateri so spadali na liberalce izvoljence. Še huje pa se je liberalcem godilo v predmestju Landstrasse. Tu se je volitev vršila trikrat, ker noben kandidat ni imel absolutne večine, veljala je še le tretja, ožja volitev in izbran je bil konečno konservativni kandidat. kaplan Schnabel z večino 248 glasov

V ponedeljek imel je z ministram Dunajevskim razgovor ogerski finančni minister Wekerle zaradi vredjenja valute.

Zastopniki velikega posestva, ki so bili včeraj sklicani k volitvi deželnih poslancev, izvolili so same liberalce.

Češka. — Staročehi se zopet zberejo in izrekoma sta poslanca Zeithammer in dr. Matuš, ki nevstrašeno zagovarjata potrebo poravnave z Nemci in ona načela, katere so staročeški zastopniki sprejeli v vlanskih dogovorih.

Kolikor se čuje dalje iz vladinskih krogov, vlada pri njih zagotovo pričakovanje da se poravnava posreči, akoprav morebiti ne tukaj glede vseh točk.

Španska kraljica Kristina peljala se je k svoji materi nadvojvodici Elizabeti na proti do francoske meji. V Madrid pa ste se skupaj peljale v odprtih vozu. Ljudstvo je bilo ginjeno nad srčnim sprejemom med materjo in visoko hčerjo.

Holandija. — Kralju se je bolezen povrnila, od 25. septembra sim živel je kralj ob samim mleku. Ministerski svet se zbira, da se kralju zopet postavi vladarstvo.

Žitna cena

v Ljubljani 4. oktobra 1890.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 34 kr. — banaške 7 gold. — kr. turšice 5 gold. 04 kr. — soršice 4 gold. 55 kr. — rži 4 gold. 71 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — ovsa 3 gold. 09 kr. — ajde 5 gold. 20 kr. — Krompir 3 gold. 03 kr. 100 kilogramov.

V Kranji.

Hektoliter: Pšenica 6 gold. 18 kr. — Rž 4 gold. 55 kr. — Oves 2 gold. 60 kr. — Turšica 4 gold. 54 kr. — Ječmen 1 gold. 22 kr. — Ajda 4 gold. 22 kr. — Slama 100 kilogr. 1 gold. 60 kr. — Seno 2 gold. — kr. — Špeh 1 kilogr. 44 kr.